

Чотирнадцяті річні збори Всеукраїнського конгресу вчених економістів-аграрників

16-17 жовтня 2012 року в Національному науковому центрі «Інститут аграрної економіки» (м. Київ) відбулися Чотирнадцяті річні збори Всеукраїнського конгресу вчених економістів-аграрників, присвячені розгляду теми «Стратегія розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року», учасниками яких були 220 осіб.

Збори відкрив Петро Трохимович Саблук, президент Конгресу, радник при дирекції ННЦ «Інститут аграрної економіки», д.е.н., проф., акад. НААН. У вступному слові він привітав учасників Конгресу, окреслив коло питань, на яких слід зосередити особливу увагу при обговоренні проекту «Стратегії розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року», підготовленої Національною академією аграрних наук України, Мінагрополітики України та ННЦ „Інститут аграрної економіки”.

У роботі зібрання взяли участь члени Конгресу, представники органів законодавчої та виконавчої влади, керівники наукових установ і вищих навчальних закладів. Серед них: народний депутат України, д.е.н., чл.-кор. НААН І.Г. Кириленко, директори Департаментів Міністерства аграрної політики та продовольства України А.А. Гетья і В.П. Саблук, президент Української аграрної конфедерації, голова Ради підприємців при Кабінеті Міністрів України Л.П. Козаченко, в.о. президента НААН, д. с-г.н., проф., акад. НААН В.Ф. Петриченко, директор ННЦ „Інститут аграрної економіки”, д.е.н., проф., акад. НААН Ю.О. Лупенко, директор ДУ „Інститут економіки та прогнозування НАН України”, д.е.н., проф., акад. НАН України, віце-президент Національної академії наук України В.М. Геєць, в.о. віце-президента НААН, д.е.н., проф., чл.-кор. НААН С.М. Кваша, радник Президента України, директор Інституту стратегічних оцінок, д.е.н., проф., акад. НААН П.І. Гайдучий,

академік-секретар Відділення аграрної економіки і продовольства НААН, д.е.н., проф., чл.-кор. НААН В.М. Жук та інші відомі вітчизняні науковці та державні діячі.

У роботі Конгресу взяли участь і виступили зарубіжні гості: В.Г. Гусаков – заступник Голови Президії Національної академії наук Білорусі, д.е.н., проф., акад. НАН Білорусі; О.П. Шпак – заступник директора Інституту системних досліджень в АПК НАН Білорусі, д.е.н., проф.; Н.І. Креснікова – керівник відділу земельних відносин ДНУ Всеросійський інститут аграрних проблем та інформатики імені О.О. Ніконова Россільгоспакадемії, д.е.н.; В.С. Дога – консультант Інституту економіки, фінансів і статистики, д.е.н., проф. (Молдова); Д.М. Пармаклі – доктор економічних наук, професор, Кагульський державний університет (Молдова); Уільям Х. Мейерс – директор міжнародних сільськогосподарських програм, професор аграрної прикладної економіки FAPRI при Університеті штату Міссурі; Елізабет Вебер – заступник керівника відділу розвитку програм підтримки споживання Служби продовольства та споживання Міністерства сільськогосподарства США. З доповідями та повідомленнями виступили 34 особи.

В и с т у п и л и:

В.Ф. Петриченко у своїй доповіді „Стратегічні напрями розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року” наголосив на ролі науки в розробці стратегічних напрямів розвитку сільського господарства. Конгрес вчених економістів-аграрників є важливим надбанням Національної академії аграрних наук України і вищих навчальних закладів аграрної освіти. Наявність такого потужного наукового економічного потенціалу дає можливість пропонувати, обговорювати й апробувати прогресивні розробки щодо наукового забезпечення розвитку базових галузей агропроми-

слового комплексу України. Однією з них є розробка Стратегії розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року. Її реалізація дозволить сформуванню в Україні не тільки багатокладне сільське господарство з конкурентоспроможною продукцією, але і заможний середній клас селян через розвиток кооперації, малого та середнього бізнесу.

Розвиток аграрного виробництва не буде перспективним без розвитку сільських територій, без доопрацювання низки законів України „Про сільське господарство”, „Про ринок земель” та ін. Доповідач привернув увагу до базової програми „Зерно України – 2015”. Зерновиробництву у Стратегії має бути відведено ключове місце.

З доповіддю „Перспективна модель розвитку сільського господарства до 2020 року” виступив **Ю.О. Лупенко**. Доповідач подякував учасникам Конгресу за те, що вони знайшли можливість взяти участь у Чотирнадцятих річних зборах і висловив впевненість, що Конгрес буде продовжувати свою роботу щорічно. Основну увагу він зосередив на розробці Стратегії розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року. Обґрунтовано розкрив коло питань щодо перспектив аграрного сектору, зокрема рослинницьких і тваринницьких галузей, різноманітних організаційних форм господарювання, аграрних ринків, управління розвитком сільських територій, фінансово-кредитного забезпечення та інших напрямів стратегічного розвитку сільського господарства. Звернувся до учасників із проханням висловити свої думки і пропозиції щодо Стратегії.

В.М. Гесць присвятив виступ темі „Стратегічні напрями розвитку економіки України”, висвітлив широке коло економічних проблем розвитку сільського господарства. Зокрема, соціального розвитку суспільства, земельних і ринкових відносин, вирішення інших важливих питань. Привернув увагу присутніх до проблеми недостатньої обґрунтованості окремих організаційно-економічних, технологічних і технічних перспективних рішень, розвитку демократичних процесів.

С.М. Кваша присвятив виступ темі „Забезпечення збалансованості розвитку аграрного сектору економіки України на перспективу”, в якому навів глибокий аналіз і тенденції розвитку аграрного сектору АПК.

П.І. Гайдуцький у своєму виступі „Державно-приватне партнерство в аграрному секторі” зосередив увагу на розвитку різних форм господарювання, вирішенню економічних і соціальних проблем. Наголосив, що держава потребує таких форм впливу, як партнерство з державою, Законів України „Про державне приватне партнерство” та „Про агрохолдинги”.

В.Г. Гусаков у виступі „Перспективи сталого виробничо-економічного розвитку сільського господарства Білорусі” акцентував увагу на оприлюдненні Програми стабільного розвитку села в Білорусі до 2015 р., розробці Стратегії до 2020 року. Чільне місце відведено структурі виробництва, технології концентрації, спеціалізації і розвитку кооперації, підвищенню якості продукції.

В.М. Жук присвятив виступ темі „Впорядкування трансакційних витрат – стратегічний фактор посилення конкурентоспроможності” і розглянув питання обліково-інформаційного забезпечення агропромислового виробництва АПК, наголосив на необхідності розробки стандартів і доопрацюванні Закону України „Про сільське господарство” та ін.

А.А. Гетя у виступі „Перспективи розвитку тваринництва в Україні” зосередив увагу на майбутньому розвитку молочного скотарства, свинарства, птахівництва та кормовиробництва. Він зазначив, що у 2012 році у тваринництві відбулися позитивні зрушення. Наголосив, що кожна з розроблених програм вимагає державної підтримки.

Л.П. Козаченко у своєму виступі „Перспективи економічного розвитку АПК України” зробив глибокий аналіз виробництва сільськогосподарської продукції до 2020 року. Висвітлив досвід США, Європейського Союзу, де надається державна підтримка розвитку сільськогосподарського виробництва, виклав пропозиції щодо підвищення ефективності використання потенціалу України.

В.П. Саблук присвятив виступ темі „Концептуальні положення розробки стратегії розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року”, зосередив увагу на питаннях забезпечення сталого розвитку аграрного сектору, створення для цього відповідних умов, запропонував конкретні заходи і пропозиції щодо комплексного підходу до вирішення організаційно-економічних проблем.

Ткаченко В.Г. – д.е.н., проф., чл.-кор. НААН, ректор Луганського національного аграрного університету у виступі „Розвиток аграрної освіти у контексті реалізації стратегічних напрямів розвитку сільського господарства України” зосередила увагу на проблемі підготовки висококваліфікованих кадрів для сільського господарства. Одним із важливих заходів є створення концепції взаємодії освіти, науки, виробництва і держави.

Уільям Х. Мейерс виступив за темою „Аграрна та продовольча політика в США та ЄС: історії змін”. Охарактеризував еволюцію політики в США та ЄС, нинішню політику ЄС і можливі зміни та які уроки ми можемо винести.

Елізабет Вебер розповіла про Національну програму шкільних обідів і Програму підтримки додаткового харчування, які мають на меті підтримку сільського господарства країни, підвищення якості харчування і здоров'я населення, рівня продовольчої безпеки і боротьби з голодом.

В.В. Адамчук – директор ННЦ „Інститут механізації та електрифікації сільського господарства”, д.т.н., акад. НААН у виступі за темою „Стратегічні напрями технічного забезпечення сільськогосподарського виробництва” охарактеризував сучасний стан технічного забезпечення, наголосив на потребі переходу на нові технології, техніко-технологічне переоснащення машин і обладнання, виділення державою для цих цілей необхідних фінансових ресурсів.

Н.І. Креснікова розкрила у виступі „Про зонування земель сільськогосподарського призначення в Російській Федерації” методичні підходи щодо розподілу земельного фонду на зони, які мають певні межі, тери-

торіальне планування, правові сторони трансформації земель.

Заступник директора ННЦ “Інститут аграрної економіки”, д.е.н., проф., акад. НААН **В.Я. Месель-Веселяк** присвятив виступ темі „Стратегічні параметри розвитку сільськогосподарського виробництва до 2020 року” і зазначив, що підготовлено базу для проведення розрахунків відповідних параметрів Стратегії, створено умови для формування різноманітних форм господарювання, зосередив увагу на стратегічних напрямках розвитку рослинництва і тваринництва, резервах підвищення ефективності в сільськогосподарському виробництві.

М.М. Федоров – завідувач відділу ННЦ “Інститут аграрної економіки”, д.е.н., проф. у своєму виступі за темою „Стратегічні напрями розвитку земельних відносин до 2020 року” висвітлив проблеми ринку земель і розвитку земельних відносин до 2020 року, головним чином на орендній основі з одночасним формуванням цивілізованого ринку земель.

О.М. Шпичак – завідувач відділення ННЦ “Інститут аграрної економіки”, д.е.н., проф., акад. НААН присвятив виступ темі „Розвиток механізму ціноутворення в АПК”, в якій зосередив увагу на формуванні ціни та її структури. Зауважив про недоступність інформації щодо витрат на виробництво продукції, які є основою формування ціни.

М.Я. Дем'яненко – завідувач відділення ННЦ “Інститут аграрної економіки”, д.е.н., проф., акад. НААН у своєму виступі „Фінансове забезпечення стратегічного розвитку сільського господарства України” розкрив методичні положення щодо фінансової підтримки аграрних виробників, кредитного забезпечення та страхового захисту.

Д.М. Пармаклі у виступі „Прямий і супроводжуючий ефект зростання урожайності сільськогосподарських культур” зосередив увагу на розкритті резервів підвищення урожайності сільськогосподарських культур.

Л.Є. Купінець – завідувач відділу Інституту проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, д.е.н. присвятила виступ темі „Екологічна інфраструктура АПК в регіональній економічній

системі”. Наголосила на необхідності створення екологічної структури в АПК, розробці концепції екологізації АПК та впровадженні системного механізму реалізації її складових.

Завідувач відділення ННЦ “Інститут аграрної економіки”, д.е.н., проф., акад. НААН **М.Й. Малік** у виступі „Кооперація у реалізації стратегічних напрямів розвитку аграрного сектору” зосередив увагу на організаційно-методичних підходах щодо створення кооперативів.

М.Ф. Кривко – завідувач відділу ННЦ “Інститут аграрної економіки”, д.е.н., проф., акад. НААН обрав темою виступу „Реформування управління сільським господарством на засадах запровадження стратегічного планування, розвитку державно-приватного партнерства, самоврядування та кластерних форм регіонального співробітництва”. Висвітлив коло питань щодо побудови системи управління, розробки нормативних стандартів, індикативних планів, програм.

В.П. Рябоконт – головний науковий співробітник ННЦ “Інститут аграрної економіки”, д.е.н., чл.-кор. НААН у виступі „Зайнятість населення у контексті стратегічних напрямів розвитку аграрного сектору економіки” зосередив увагу на стратегічних напрямках соціально-економічного розвитку українського села на період до 2020 року, визначив конкретні завдання, які необхідно вирішити в питаннях зайнятості сільського населення.

Завідувач відділу ННЦ “Інститут аграрної економіки” **Г.М. Підлісецький** – д.е.н., проф., чл.-кор. НААН у виступі „Стратегічні напрями формування матеріально-технічної бази сільського господарства” висвітлив проблеми відтворення та оновлення основних засобів сільськогосподарського виробництва. Стратегічними напрямками відтворення й оновлення матеріально-технічної бази є обґрунтування потреби в основних засобах аграрного сектору на виробництво сільськогосподарської продукції до 2020 р.

М.І. Пугачов – заступник директора ННЦ “Інститут аграрної економіки”, д.е.н., проф. присвятив виступ темі „Зовнішньоекономічні аспекти формування стратегії розвитку сільського господарства України”. Зосере-

див увагу на проблемних моментах зовнішньоекономічних відносин і перспективах міжнародної інтеграції України.

О.І. Ковалів – начальник відділу Інституту агроєкології і природокористування НААН, к.е.н. темою виступу обрав „Наслідки земельних реформ у Україні”.

В.К. Збарський – завідувач кафедри Національного університету біоресурсів і природокористування України, д.е.н., проф. наголосив на необхідності підвищення ролі молодих фахівців у реалізації Стратегії.

У виступі „Криза сільськогосподарських підприємств” **В.С. Дієсперов**, д.е.н., ННЦ “Інститут аграрної економіки”, запропонував розробити зусиллями вчених економістів-аграрників модель організації сільськогосподарських підприємств.

К.І. Якуба, д.е.н., проф. ННЦ “Інститут аграрної економіки”, тема „Людський капітал в стратегії розвитку економіки”, висвітлила сутність, особливості, складові людського капіталу та інвестування в нього витрат. Виступаюча наголосила на тому, що інвестиції в людський капітал мають бути пріоритетним напрямом стратегії розвитку економіки, оскільки ефективність суспільного виробництва прямо залежить від продуктивності праці фізично здорової людини та її професійно-інтелектуального рівня.

В.Б. Моссаковський – головний науковий співробітник ННЦ “Інститут аграрної економіки”, д.е.н., присвятив виступ удосконаленню обліку сільськогосподарських підприємств у сучасних умовах. Наголосив на недосконалості системи обліку в Україні, необхідності приведення її у відповідність до існуючої звітності та потреби в економічних дослідженнях.

В.С. Клюй – к.е.н., проф. Навчально-наукового інституту післядипломної освіти НУБіП України привернув увагу до питань ефективності використання сільгоспугідь фермерськими господарствами, особистими селянськими господарствами та сільськогосподарськими підприємствами в Україні. Наголосив, що більшість фермерів не можуть ефективно використовувати землю, необхідно забезпечити ефективний розвиток форм господарювання і використання земель.

Л.М. Грановська – завідувач кафедри Херсонського державного аграрного університету, д.е.н., проф., у виступі „Стратегічні напрями розвитку водогосподарсько-меліоративного комплексу в контексті стратегії розвитку сільського господарства України” зосередила увагу на питаннях відновлення зрошувальних земель, розширення площ зрошення, модернізацію зрошувальних систем та ін.

Є.І. Ходаківський – д.е.н., проф. Житомирського національного агроекологічного університету, присвятив виступ управлінським аспектам з використанням методологічного апарату синергетики, формування особистості висококваліфікованого менеджера.

М.А. Лендел – завідувач кафедри Ужгородського національного університету, д.е.н., проф., чл.-кор. НААН, зосередив увагу на особливостях розвитку Закарпаття.

По завершенні Чотирнадцятих річних зборів президент Конгресу П.Т. Саблук підвів підсумки їх роботи. Він подякував учасникам за плідну й продуктивну співпрацю. Відбулось активне обговорення доповідей, співдоповідей, обмін думками, пропозиціями. Зосереджено увагу на удосконаленні роботи Конгресу, поліпшенні наукового обґрунтування організаційно-економічних, технологічних і технічних заходів, рекомендованих до запровадження. Наголошувалося на необхідності перенесення частини функцій Конгресу з центру в регіони, області, прискоренні видання матеріалів Конгресу, збірника тез. Оголосив про чергові П'ятнадцяті збори Конгресу, які планується провести на початку 2013 року. Орієнтовна тема „Соціально-економічні засади розвитку сільських територій”.

Директор ННЦ „Інститут аграрної економіки” Ю.О. Лупенко зазначив, що Конгрес проведено вдало, обговорено стратегічні проблеми, була дискусія, проте рух уперед

залежить від багатьох чинників. Прийнято проект рішення Конгресу за основу, з урахуванням зауважень і побажань. Проект Стратегії запропоновано обговорити на обласному і районному рівнях й подати свої побажання та пропозиції на електронну адресу Інституту.

Заслухавши доповіді та фіксовані виступи учасників обговорення проблеми „**Стратегія розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року**”, Чотирнадцяті річні збори Всеукраїнського конгресу вчених економістів-аграрників *п о с т а н о в и л и*:

- Схвалити основні положення проекту Стратегії розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року.

- Рекомендувати учасникам зборів долучитися до удосконалення положень Стратегії; організувати обговорення її проекту в наукових установах та закладах освіти.

- ННЦ „Інститут аграрної економіки” організувати доопрацювання проекту Стратегії, посилити дослідження у напрямі розробки перспективних моделей розвитку аграрного сектору економіки України.

- Міністерству аграрної політики та продовольства України запропонувати ввести у практику обговорення стратегічних документів розвитку галузі, зокрема на професійних зібраннях науковців.

- Створити робочу групу в складі Ю.О. Лупенка, П.Т. Саблука, Г.М. Калетніка, В.Г. Ткаченко, В.Я. Амбросова, П.С. Березівського, В.С. Шебаніна, О.Г. Шпикуляка для розробки пропозицій щодо удосконалення організаційних засад та практичної діяльності Конгресу.

Для досягнення стратегічних цілей передбачено низку важливих напрямів техніко-технологічних та організаційно-економічних перетворень.

П.В. ПАВЛИК, кандидат економічних наук,
провідний науковий співробітник
Л.Л. ТКАЧ, О.П. ДЕНДЕБЕРА, наукові співробітники
Національний науковий центр
«Інститут аграрної економіки»

* * *